

Részképeségi zavarok és tanulási zavarok pszichodiagnosztikai felmérése

Hamperger Anita

gyermek- és ifjúsági klinikai és mentálhigiéniai szakpszichológus
gyógypedagógus

A tanulási zavarok típusai

Tanulási zavar

Részképességzavarok

Adott kognitív vagy motoros funkciók területén megjelenő deficit.

Pl.

- hallási differenciálás hiányosságai
- alak- és térészlelés hiányosságai
- a saját test érzékelésének elégtelensége

Komplex tanulási zavarok

Az intelligenciaszint alapján elvárhatónál lényegesen alacsonyabb tanulási teljesítmény, amely gyakran neurológiai deficit vagy funkciózavar talaján jön létre, sajátos kognitív tünetegyüttessel.

Olvasási zavar

Írás zavara

Számolási zavar

BNO/DSM áttekintés

BNO-10

**Az iskolai teljesítmény
specifikus fejlődési zavarai**

Olyan zavarok, amelyekben a készségek megszerzésének normális menete válik zavarttá.

BNO-11

**Fejlődési eredetű
tanulási zavar**

Jelentős és tartós nehézség az iskolai tananyag megtanulásában (olvasás, írás vagy számolás). Az egyén teljesítménye az életkor és az általános értelmi szintje szerint számított érték alatt van.

DSM-5

**Specifikus tanulási
zavar**

Nehézségek a tanulásban és az iskolai készségek használatában, a nehézségeket megcélzó intervenciók ellenére is.

BNO/DSM részletes áttekintés

BNO-10

F81.0

Meghatározott olvasási zavar (dyslexia)

F81.1

Az írás zavara (dysgraphia)

F81.2

Az aritmetikai képességek zavara (dyscalculia)

BNO-11

6A03.0

Fejlődési tanulási zavar, olvasás érintettségével

6A03.1

Fejlődési tanulási zavar az írás érintettségével

6A03.2

Fejlődési tanulási zavar a számolás érintettségével

DSM-5

315.00

Specifikus tanulási zavar olvasási zavarral

315.2

Specifikus tanulási zavar az írásbeli kifejezés zavarával

315.1

Specifikus tanulási zavar számolási zavarral

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

Különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

- Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek

- Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd

Szakértői bizottságok: teammunka

15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet
a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről

Pedagógiai/gyógypedagógiai

Pszichológiai

Orvosi vizsgálat

Gyógypedagógiai vizsgálat

- Nevelési szempontú anamnézis
- Figyelem-teszt
- Emlékezet vizsgálata
- Vizuomotoros koordináció vizsgálata
- Mozgásvizsgálat
- Beszédészlelés, beszédértés vizsgálata
- Írás- és helyesírás-vizsgálat
- Olvasás és szövegértés vizsgálata
- Matematikai készségek vizsgálata stb.

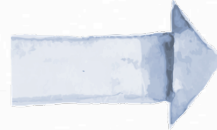
Pszichodiagnosztika az eset egyediségének megfelelően

Első interjú

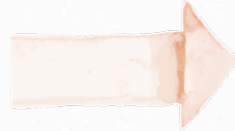
Anamnézis

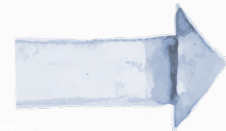
Viselkedésmegfigyelés

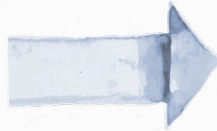
Intelligenciavizsgálat

Részképességek vizsgálata

Kérdőívek

Projektív eljárások

Viselkedésmegfigyelés

Szemponatok pl.:

- Szomatikus fejlettség, megjelenés
- Vizsgálati magatartás, kooperáció
- Feladattudat, feladatértés, szabálytartás
- Motiváció, fáradékonyság, figyelmi funkciók
- Munkavégzés önállósága, tempója
- A kommunikáció főbb jellegzetességei, kölcsönössége
- A nonverbális kommunikáció jellegzetességei, kölcsönössége
- A mozgás főbb jellegzetességei, motoros nyugtalanság
- Szenzoros érzékenység
- Általános tájékozottság
- Játéktevékenység színvonala

Intelligenciavizsgálat

- Wechsler-féle intelligenciatesztek:

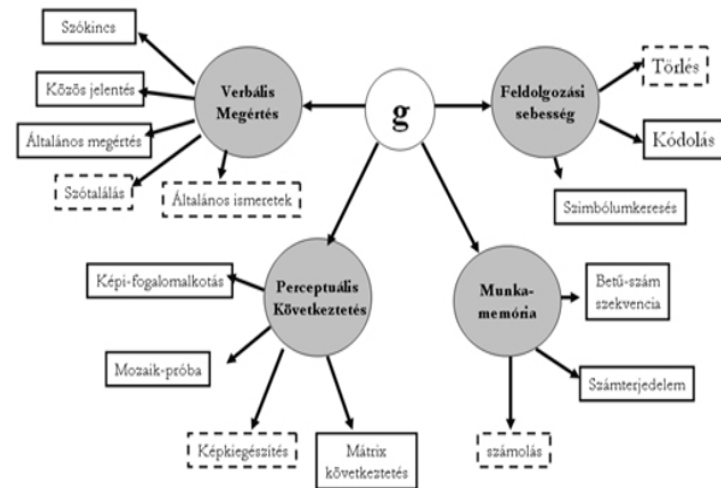
WPPSI-IV, WISC-IV, WAIS

- Woodcock-Johnson

- Raven

- LEITER-R

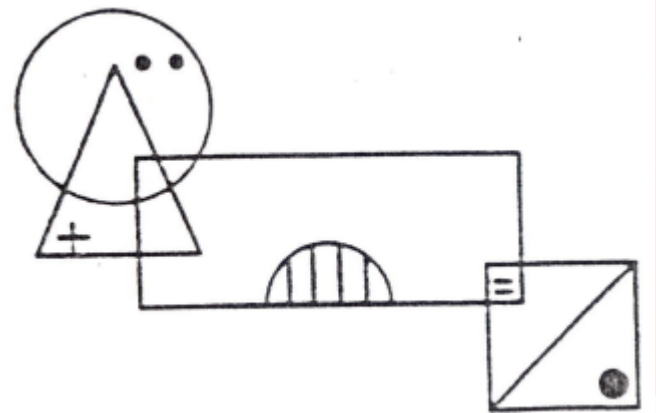
A WISC-IV hierarchikus rendszere

Részképességek vizsgálata

„Rey” emlékeztetvizsgáló eljárás:

- Komplex ábra
- Auditív-verbális tanulás:
 1. 15 szóból álló 'A' lista ötszöri bemutatása és felidézése
 2. 15 szóból álló 'B' lista egyszeri bemutatása és felidézése
 3. Az eredeti lista bemutatás nélküli felidézése

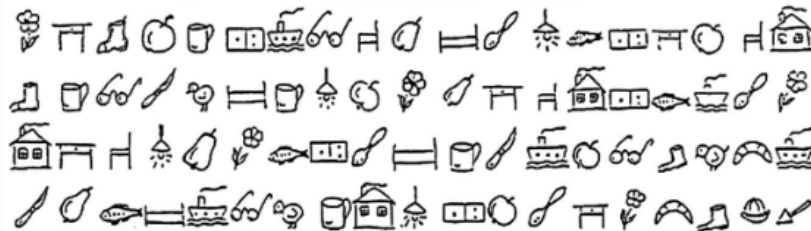
Részképességek vizsgálata

Figyelem mérése: Szék-lámpa teszt

2 oldalon 21 sorban soronként 19 ábra látható.

Cél 5 perc alatt a székek és a lámpák megtalálása és áthúzása.

Minden perc végén jelöljük, hogy éppen hol tart a gyermek.

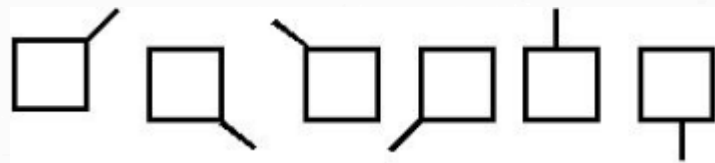
Pieron-teszt

20 sorban összesen 400 jel

(4 mm² méretű négyzetek, különböző helyeken vonalkákkal)

5 perc alatt a 4 megadott jelet kell a többiektől

megkülönböztetni és megjelölni

Részképességek vizsgálata

Stroop-teszt

szelektív figyelem,
kognitív rugalmasság,
feldolgozási sebesség,
végrehajtó funkciók
értékelésére

Mondd ki a szó színét!

Vizsgált gyermek:

PIROS	ZÖLD	KÉK	ZÖLD	PIROS
KÉK	KÉK	ZÖLD	PIROS	ZÖLD
PIROS	ZÖLD	PIROS	KÉK	PIROS

Vizsgáló:

1	ZÖLD	PIROS	ZÖLD	PIROS	ZÖLD
2	PIROS	ZÖLD	KÉK	KÉK	KÉK
3	KÉK	PIROS	ZÖLD	PIROS	ZÖLD

Részképességek vizsgálata

TROG

Nyelvtani szerkezetek megértése teszt:

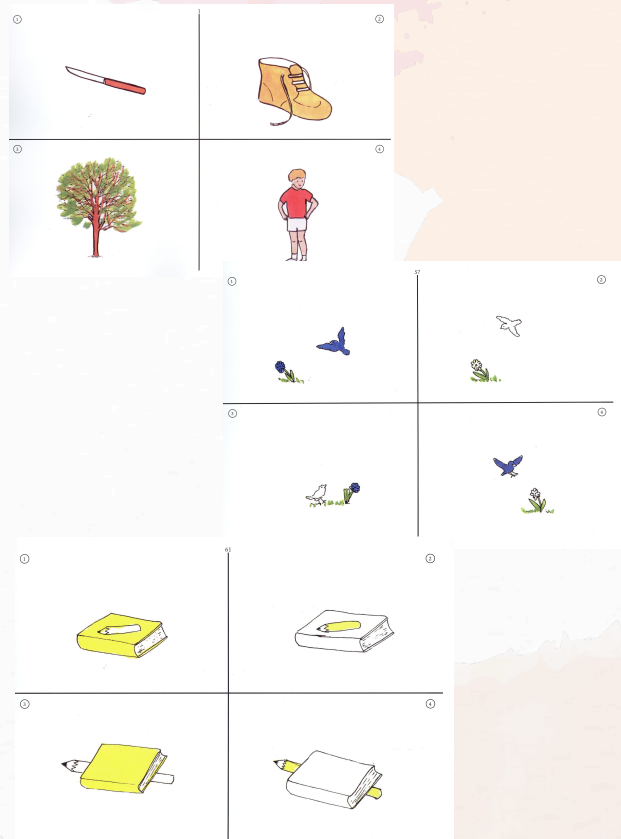
A vizsgálatvezető egy szót vagy mondatot mond a képekről, és a gyermeknek ki kell választani a négy közül a helyeset.

72 item

1. Cipő

57. Nemcsak a madár, de a virág is kék.

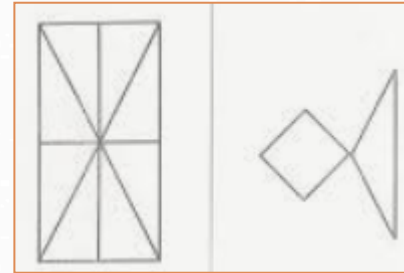
61. A ceruza azon a könyvön van, ami sárga.

Részképességek vizsgálata

Vizuomotoros koordináció: Bender-teszt

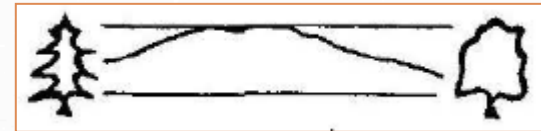
Ábrák másolása, viszonyaik, illesztéseik stb. figyelembe vételével

Vizuális percepció: Frostig-teszt

szubtesztek:

- szem-kéz koordináció
- alak-háttér percepció
- alak konstancia
- térbeli helyzet
- térbeli viszony

Részképességek vizsgálata

Olvasási zavarok: Meixner-féle olvasólapok

Pl. 3. osztályosok számára:

50 különálló magánhangzó, 50 különálló mássalhangzó

50 értelmetlen szótag függőlegesen elolvasva

50 különálló szó szintén függőlegesen elolvasva

50 szóból álló szöveg kérdésekkel

	Átlag	Szórás
Idő Pipitér első részével	247,42	69,86
Idő Pipitér második részével	248,81	69,75
Hibaszám Pipitér első részével	10,27	8,81
Hibaszám Pipitér második részével	9,98	8,89
Értési hibák Pipitér első részénél	1,76	1,243
Értési hibák Pipitér második részénél	1,92	1,208

Forrás: Gyógypedagógiai szemle 45. évf. 1. sz. (2017), Sipos Zs.

Diszkalkulia Pedagógiai Vizsgálata (DPV) (Dékány-Juhász)

neuropszichológiai/pszichológiai kutatásokkal alátámasztott, megújított változat

numerikus részterületek mellett átfogó kép a gyermek matematikai képességeiről, készségeiről és a nem matematika-specifikus kognitív funkcióiról, gondolkodási stratégiáiról, kompenzációs mechanizmusairól

Forrás: <https://logopediakiado.hu/spd/1034/DPV-Csomag-Diszkalkulia-Pedagogiai-Vizsgalata>

Kérdőívek, projektív tesztek

- ❑ CBCL, SDQ, STAI-S-C és STAI-T-C, Rutter
- ❑ Projektív rajzvizsgálatok
- ❑ Világjáték-teszt stb.

Rutter:

1. Használt receptív és/vagy expresszív beszéd a szociális kommunikációban

- Mikor kezdett el beszélni?
- Használta-e a beszédet kommunikációra vagy inkább a saját maga szórakoztatására?
- Hogyan jelezte éhségét, szomjúságát, vizelet/székelési ingert?

15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet

A pszichológus kompetenciája:

- a vizsgálat adatainak pszichológiai szempontú értelmezése,
- pszichológiai vizsgálat: kognitív, projektív és más pszichológiai tesztek,
- a vizsgálati eredmények minőségi értékelése,
- a teljesítményprofilok értelmezése,
- a teljesítmények mögött álló pszichés mechanizmusok megismerése,
- a teszteredmények összehasonlítása: a különbözőségek és azonosságok értelmezése,
- a végső vélemény megalkotásában, a szakértői vélemény megírásában való részvétel, amit aláírásával hitelesít.

15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet

A pszichológus:

- a gyermek, tanuló, fiatal megítélésekor arra törekszik, hogy optimális feltételek (kellő motiváció, bizalmi légkör, tárgyi körülmények) mellett derítse ki a teljesítménybeli maximumot és minimumot,
- valamint azt, hogy az aktuális teljesítmények háttérében milyen képességek, személyiségjegyek, illetve milyen teljesítményt befolyásoló egyéb körülmények állnak fenn.

15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet

A pszichológus további kompetenciái:

- javaslattevés pszichoterápiás kezelésre, családterápiára,
- a pedagógus és a gyermeki interakciók optimális kialakításának kezdeményezése, segítése,
- segítségnyújtás a gyermekkel, tanulóval kapcsolatban lévő pedagógusok számára az állapot pontos megértésében, a megfelelő attitűd kialakításában,
- támogatás a gyermek családi, iskolai szocializációs beilleszkedésének, partnerkapcsolatainak rendezésében.

The image features a stylized, abstract map of Hungary. The map is composed of several irregularly shaped regions in shades of blue, purple, pink, and orange. The background is a light, textured white. In the top-left corner, there are several small orange dots. In the bottom-right corner, there is a larger orange area with many small orange dots. On the left side, there is a simple black line drawing of a hand with fingers spread, pointing towards the map. The text "Köszönöm a figyelmet!" is centered on the map in a bold, brown font.

**Köszönöm a
figyelmet!**